

dige fonemen. Hij beperkte zich daarbij tot de klinkers en tot het Gemerts van de laatste tijd (1940-1970) zoals dat gesproken wordt in het kerkdorp Gemert. Het Gemerts bleek 14 korte klinkers, 13 lange klinkers, 4 korte tweeklanken, 4 lange tweeklanken en een toonloze klinker te bezitten. Daarnaast zijn er nog 19 à 20 medeklinkers. In het totaal bezit het Gemerts 54 verschillende fonemen (vgl. het Nederlands dat er slechts 35 heeft). Een behoorlijke rijkdom aan klanken dus.

Opvallende eigenaardigheden van het Gemerts zijn:

1. Tegenover bijna iedere korte klank, staat een lange, b.v. in bepaalde verkortingsverschijnselen bij verkleinwoorden, samenstellingen, afleidingen, vergrotende trappen, buigingsvormen van bijvoeglijke naamwoorden en bij de opeenvolging van bepaalde woorden.
2. Klankveranderingen bij het meervoud van zelfstandige naamwoorden, bij verkleinwoorden en in het geval van de derde persoon enkelvoud o.t.t.

Momenteel is Drs. P.H. Vos bezig met een uitgebreidere studie van het Gemerts dialect. Daarbij kan hij ook steunen op de resultaten van een enquête over dialectwoorden, ingesteld door Willems rond 1880. Voor Gemert werd die lijst zeer uitgebreid en nauwgezet ingevuld door de veelzijdige Witheer Van den Elsen, "boerenapostel", oprichter van de N.C.B., historicus, en naar nu blijkt, ook taalkundige. Drs. Vos voorspelde op theoretische gronden reeds, dat wel eens zou kunnen blijken bij nadere studie dat het Gemerts eens stijgende diftongen gehad moet hebben. Hij had toen het materiaal van Van den Elsen nog niet gezien. Deze hypothese schijnt nu bevestigd te worden door de aantekeningen van Van den Elsen. Zo zei men omstreeks 1880: bjËst in plaats van hËst (;beest) en gwôn in plaats van gôn (:gaan).

Drs. Vos heeft ook een systeem ontworpen voor het nauwkeurig schrijven van Gemertse woorden. Voor mensen die minder goed thuis zijn in de dialectologie is het echter nogal moeilijk. Nuenen juni 1973.

W.J. Vos.

G E M E R T S   L I E D J E. (Woorden van Pastoor Poell).

Van wor ik ben? Kende gaj ons laand,
't Hee gin besneuwde toppe,
't Is plat net as m'n oopen haand,
Gin spoor hee hiejr te stoppe.
Dor wor de Rips kumt oijt de Peel"
Lanks pèrse heij en bremmegeal

En wor de greeff vol liesse stôn
Dor bennik vandôn (bis) .

Wor 't kesteal mar deeger stee
In d'aawe graft te droome,
Offer van 't laand van overzeej
Wir Doijtse Ridders kooome,
Sint Willebrord nie veur de doov'
Geprikt hee 't haijlig rooms geloof,
En wor m'alteljt ter kerk bleef gôn
Dor bennik vandôn (bis).

Wor euwwe laang op 'n ketaw
De weavers krom zich werrekte,
En niemes nie van jonk of aaw
Van swirrelts loop iets merrekte,
Wor hil geen wêeld' was en 't bleef stil,
Wor alle vreej han en han wil,
Wor gear de vrimde linnen aon
Dor bennik vandôn (bis).

Zeg gaij mar dettez beetter is
In noord, zoijt, oost of weste,
Al zegde gaij't, ge hegget mis,
Want ik veing Geemert 't beste.
Hiejr ston m'n wiejg en hiejr laijt ok
Ast Got beliejft veur maij de klok,
Dan keumt er op m'n kroijs te stôn
Haij's hiejr vandôn (bis).

Illustratie: J-Koekkoek en W.J.Vos.

